

Kilpailutuksen perusteet osa 2

Etäkoulutussarja 26.8.2025

Julkisten hankintojen perusteet osa 2

Markkinoiden kartoittaminen

Tarjouspyynnön laadinta

Hankintailmoitus

Toiminta tarjousten jättämisen määräaikana

Valinta- ja sopimusvaihe

Kysymyksiä edellisen koulutusillan innoittamana

Kysymys:

Mikä on oikea menettely tapauksessa, jossa hankkeen kokonaiskoko on satoja tuhansia euroja, mutta yksittäisen urakka-osaajan hintatason tiedetään olevan 1.700 euroa pienestä urakasta ja sen tiedetään olevan myös alueen markkinahintataso?

Vastaus:

Laajakaistahanke voi koostua useammasta yksittäisestä hankinnasta, käytännössä tavarahankinnasta, palveluhankinnasta, rakennusurakasta: kynnysarvo tarkoittaa kutakin hankintalajia erikseen

- Hankintamenettely valitaan hankintakohteittain
- Kustannusten kohtuullisuus on selvitettävä myös pienemmissä hankinnoissa
- Hankintoja ei saa pilkkoa keinotekoisesti

Jos kyseessä on hankinta, joita tehdään hankkeen aikana yksi, voidaan käyttää tavanomaisen hintatason selvittämiseksi esimerkiksi sähköpostikyselyä kolmelle tai useammalle toimittajalle jotka tunnetaan entuudestaan.

VNA: Jos hankintaan ei sovelleta julkisista hankinnoista annettua lakia, kustannusten kohtuullisuuden arvioinnissa voidaan käyttää viitekustannuksia. Jos viitekustannuksia ei ole käytettävissä, tuen hakijan tulee toimittaa yli 2 500 euron suuruisissa hankinnoissa selvitys tavanomaisesta hintatasosta, riittävä määrä tarjouksia tai muu selvitys, jonka perusteella kustannusten kohtuullisuus on mahdollista arvioida.

Jos puolestaan tiedetään, että kyseessä ei ole yksittäinen hankinta, vaan vastaavaa tavaraa, palvelua tai urakkaa tullaan hankkimaan useita kertoja hankkeen aikana, menettely on valittava yhteenlasketun ennakoidun arvon mukaisesti.

Kysymyksiä edellisen koulutusillan innoittamana

Kysymys:

Voidaanko jotakin tiettyä kansalaisuutta tai lähtövaltiota edustava tarjoaja sulkea pois tarjouskilpailusta ai-noastaan sillä perusteella, että tämän lähtövaltiossa ei välttämättä noudateta esimerkiksi kansainvälisiä so-pimuksia?

Vastaus:

Hankintamenettelyn on oltava avoin ja syrjimätön.

- Vain EU-hankintoja koskevat pakolliset poissulkemisperusteet (kansallisessa hankinnassa hankintayksikön harkintavalta) edellyttävät, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuo-miolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta rangaistukseen:
- Vain EU-hankintoja koskevat harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet (kansallisessa hankinnassa hankin-tayksikön harkinta-valta) edellyttävät, että **tarjoaja tai ehdokas taikka hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö** on: 5) joka on rikkonut Suomen tai Euroo-pan unionin lainsäädännön, työehtosopimusten taikka liitteessä C lueteltujen kansainvälisten sopimusten ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisia velvoitteita, ja **hankintayksikkö voi näyttää rikkomuksen toteen.**

Kysymyksiä edellisen koulutusillan innoittamana

Vastaus jatkuu:

- Hankintayksikkö voi asettaa ehdokkaiden tai tarjoajien rekisteröitymistä, taloudellista ja rahoituksellista tilannetta sekä teknistä ja ammatillista pätevyyttä koskevia 84—86 §:ssä tarkoitettuja vaatimuksia. Vaatimuksista on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Vaatimusten tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja ne on suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttö-tarkoitukseen ja laajuuteen. Vaatimuksilla tulee voida asianmukaisesti varmistaa, että ehdokkaalla tai tarjoajalla on oikeus harjoittaa ammattitoimintaa ja että sillä on riittävät taloudelliset ja rahoitusta koskevat voimavarat sekä tekniset ja ammatilliset valmiudet toteuttaa kyseessä oleva hankintasopimus. Ehdokkaat tai tarjoajat, jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vähimmäisvaatimuksia, on suljettava tarjouskilpailusta.
- EU-hankinnoissa kolmansista maista tulevien tarjoajien asema ratkeaa WTO:n GPA-sopimukseen sitoutumisen maakoh-taisen sisällön perusteella. Muilla ulkomaisilla tarjoajilla ei ole taattua pääsyä EU:n hankintamarkkinoille ja jäsenvaltioi-den hankintayksiköiden ei tarvitse huomioida niitä tarjouskilpailuissa.
- Kansallisissa hankinnoissa ulkomaisen (ns. kolmannet maat eli EU:n ja vapaakauppasopimusten ulkopuoliset maat) tar-joajan osallistumiselle ei ole sääntelyä eli hankintayksikkö voi käyttää harkintavaltaansa.
- Erikseen on varmistettava kuuluuko yritys, sen lähtömaa tai kyseinen tavara pakotelistalle.
- Jos tavara on laillisesti tuotu käytettäväksi tai jaeltavaksi EU:n alueelle, lähtömaata ei voitane käyttää soveltuvuusperus-teena.

Markkinoiden kartoittaminen

Markkinakartoituksella tarkoitetaan yleisesti kaikkea markkinoilla olevan, hankinnan kohdetta koskevan tiedon etsimistä ja hyödyntämistä hankintaa suunniteltaessa.

Markkinakartoitus ei ole välttämättä yksipuolista, vaan voi sisältää myös potentiaalisten tarjoajien ja ehdokkaiden kanssa käytävää vuoropuhelua.

Vastauksena hankintayksikkö saa esimerkiksi tietoja:

- Kuinka määritellä hankinnan kohde tarjouspyynnössä
- Millaisia teknisiä ratkaisuja alalla on nyt ja tulevaisuudessa
- Minkälaisia sopimusehtoja tai hinnoittelumekanismeja tietyllä alalla esiintyy
- Millaiset vertailuperusteet edistävät hankinnan teknistä toteutusta
- Millaisissa osissa hankinta olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa
- Mikä hankintamenettely soveltuisi parhaiten hankinnan toteuttamiseen

Markkinakartoituksen ilmoittaminen Hilmassa on suositeltavaa isommissa hankinnoissa avoimuuden ja syrjimättömyyden toteuttamiseksi.

Markkinakartoitus on hankintayksikön harkintavallassa.

Markkinoiden kartoittaminen

Esimerkki markkinakartoituksesta

Organisaation virallinen nimi

TED BT-500: Organisaation nimi

Hämeenlinnan kaupunki

Ilmoituksen nimi

TED BT-21: Nimi

TIETOPYYNTÖ / MARKKINAKARTOITUS:
Hygieniapalvelut väliaikaisiin tarpeisiin

Ilmoituksen viite / diaarinumero

TED BT-22: Sisäinen tunniste

HML/5062/02.08.08/2025

Kielet, joilla tämä ilmoitus on virallisesti saatavilla

TED BT-702: Ilmoituksen virallinen kieli

suomi

Julkaistaanko ilmoitus EU-laajuisesti

HILMA FI-20

ei

Pääasiallinen hankintalaji

TED BT-23-Procedure: Pääkategoria

Palvelut

Hankintanimikkeistö (CPV-koodi)

TED BT-262: Pääasiallinen luokituskoodi

Viemäröinti-, jätehuolto- ja puhdistuspalvelut,
ympäristöön liittyvät palvelut (90000000)

Lisäkoodit hankintanimikkeistö (CPV-lisäkoodi(t))

TED BT-263: Lisäluokituskoodit

Julkinen vesi- ja energiahuolto (65000000)

PI-johtamiskoulu

Markkinoiden kartoittaminen

Esimerkki markkinakartoituksesta

Hankinnan kuvaus

TED BT-24: Kuvaus

Olemme tekemässä Hämeenlinnasta Suomen parasta julkista hankkijaa! Näin ollen haluamme, että tässä tietopyynnössä kuvattu mahdollinen tuleva hankintammekin tulee olemaan Suomen paras. Siihen tarvitsemme avuksi toimijoita, jotka arvostavat rehellistä ja avointa vuoropuhelua hankintayksikön kanssa, jotka nauttivat kilpailusta ja jotka haluavat edustaa oman alansa huippua.

Kaikki tässä ilmoituksessa olevat tiedot ovat alustavia, joten ne eivät sido Hämeenlinnan kaupunkia mitenkään.

HANKINNAN ALUSTAVA KUVAUS

Hämeenlinnan kaupunki kartoittaa markkinoilla olevia väliaikaisiin tarpeisiin tarkoitettuja hygieniapalveluja. Tämä liittyy varautumiseen erilaisiin kriisi- ja häiriötilanteisiin, joissa ei ole saatavilla vettä, viemäriverkostoa ja/tai sähköä. Kyseeseen voisivat tulla esimerkiksi konttiratkaisut tai vastaavat ja siirrettävät käymälät tai vastaavat.

Markkinoiden kartoittaminen

Esimerkki markkinakartoituksesta

ILMOITTAUTUMINEN JA KESKUSTELUTILAISUUS

Kiinnostuneita toimijoita pyydetään ilmoittamaan kiinnostuksensa mahdolliseen hankintaan osallistumisesta Tarjouspalvelu-portaalin kautta. Tietopyyntöön vastaaminen ei ole edellytyksenä mahdolliseen myöhemmin järjestettävään tarjouskilpailuun osallistumiselle. Ilmoittautumiset pyydetään tekemään 23.9.2025 klo 16.00 mennessä.

Kiinnostuneille toimijoille järjestetään keskustelutilaisuus Teamsin välityksellä 24.9.2025 klo 9-10 (Teams-linkki on tämän ilmoituksen linkeissä). Tarkoitus on keskustella siitä, löytyykö toimijoita, jotka ovat valmiit sitoutumaan hygieniapalvelujen toimittamiseen nopeallakin aikataululla ja jos kilpailutukseen päädytään, niin mitä siinä pitää ainakin ottaa huomioon.

MUUT TIEDOT

Tämä ei ole tarjouspyyntö eikä hankintailmoitus, joten tämän ilmoituksen julkaisemisella ei aloiteta tarjouskilpailua, vaan kyseessä on markkinakartoitukseen ja vuoropuheluun liittyvä tietopyyntö.

Tämä ilmoitus ei velvoita Hämeenlinnan kaupunkia toteuttamaan varsinaista hankintaa.

Tietopyyntöön vastaamatta jättäminen ei estä mahdolliseen tarjouskilpailuun osallistumista eikä tietopyyntöön vastaaminen vaikuta millään tavoin tarjoajan asemaan mahdollisessa tarjouskilpailussa. Hämeenlinnan kaupunki ei maksa korvausta tietopyyntöön vastaamisesta eikä markkinakartoitukseen ja vuoropuheluun osallistumisesta.

Markkinoiden kartoittaminen

Hyvien käytäntöjen hyödyntäminen

- Muutkin ovat tehneet julkisia hankintoja joko laajakaistahankkeeseen tai mihin tahansa muuhun hankintaan liittyen, joten vertaisosaamista on ainakin olemassa
- Kokemusten jakamiseen voi liittyä haluttomuutta: kuluu aikaa ja vaivaa, asia ei ole enää itselle ajankohtainen, mahdollisista virheistä ja epäonnistumisista ei ole helppo jakaa...
- Hyviä malleja voi arvioida tarkastelemalla Hilmassa julkaistuja hankintailmoituksia
- Myös julkisia hankintoja koskevaa oikeuskäytäntöä on runsaasti ja jonkin verran myös uuden lain voimassaoloajalta
- Hankintayksikkö vastaa edelleen tarjouspyynnöstä ja asiakirjojen sisällöstä esimerkiksi vaatimusten ja vertailuperusteiden osalta

Markkinoiden kartoittaminen - toteuttamismalleja

Toteuttamismalleja	Kenen kanssa	Suosittelava käyttö	Resurssitarve	Huomioitavaa
Dokumenttien kommentointipyyntö	Potentiaaliset tarjoajat	Kun halutaan varmistaa, että suunnitelmat tai tarjouspyyntö materiaali on suurelta osin kunnossa	Ei vaadi tapaamisia, vie vähän resursseja	Ennakkokysymykset jne. parantavat saatujen vastausten laatua
Toimittajien yhteistapaamiset	Potentiaaliset tarjoajat	Kun halutaan keskustella hankinnasta yleisellä tasolla ja suurista linjoista	Vaati tilaisuuksien järjestämistä ja osallistumista	Tilaisuudella on oltava tavoite sekä sen mukainen ohjelma ja juoksutus, etämahdollisuus on harkittava
Toimittajien yksittäistapaamiset	Potentiaaliset tarjoajat	Kun halutaan keskustella hankinnan yksityiskohdista	Vaatii runsaasti työaika, tapaamisten järjestämistä ja osallistumista	Pyrittävä saamaan eri toimittajilta vastauksia samoihin kysymyksiin, etämahdollisuus on harkittava
Verrokkiyksiköiden hankinnat	Muut hankintayksiköt	Kun verrokkiyksiköt ovat kilpailuttaneet vastaavia hankintoja	Vastaavien yksiköiden kartoittaminen, vie vähän resursseja	Omien yksilöllisten tarpeiden huomioiminen ja vanhojen virheiden välttäminen, dokumentointi ja lupa materiaalien käyttöön
Asiantuntija-arviointi	Asiantuntijat	Kun oma osaaminen ei riitä	Maksulliset palvelut	Harkittava tarpeellisuus, yleensä kasvaa erikoistumisvaatimuksen myötä

Mukaillen Julkisten hankintojen neuvontayksikkö: <https://www.hankinnat.fi/eu-hankinta/suunnittelu-ja-valmistelu/markkinakartoitus>

Tarjouspyynnön laatiminen – kirjallisuusvaatimus ja sisältö

Hankintalain määräykset kansallisen hankinnan tarjouspyynnöstä (HankL 11 luku 104 §)

- Hankintayksikön on pyydettävä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä toimittajia määräaikaan mennessä esittämään tarjouksensa.
- Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava siten, että sen perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.
- Tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavarán, palvelun tai rakennusurakan olevan hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen.
- Hankintailmoitusta, tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava pois tarjouskilpailusta.
- Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta määräajassa toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja.
- Laissa ei ole tarkempia määräyksiä kansallisen hankinnan tarjouspyynnön sisällöstä.

Mikä ihmeen CPV-koodi?

Common Procurement Vocabulary (CPV) eli yhteistä hankintanimikkeistöä käytetään kuvaamaan hankinnan kohdetta. Hankintayksikön tulee käyttää aina EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa CPV-koodeja. CPV-koodit mahdollistavat mm. hakupalvelujen käytön, jotka helpottavat tarjoajia, kun he etsivät heidän alaansa koskevia tarjouspyyntöjä. Komission sivuilla on lueteltu käytettävät CPV-koodit.

Tarjouspyynnön laatiminen – kirjallisuusvaatimus ja sisältö

Olennaista on, että tarjouspyyntö ei ole syrjivä ja että sen perusteella voidaan antaa vertailukelpoisia tarjouksia.

- hankinnan kohteen riittävällä tavalla yksilöivä sisältö
- hankintayksikön käyttämä hankintamenettely
- hankintayksikön käyttämät tarjoajan soveltuvuutta koskevat ehdot
- valintaperuste ja vertailuperusteet
- määräaika johon mennessä tarjoukset on jätettävä
- tapa ja osoite, johon tarjoukset on toimitettava
- tarjousten voimassaoloaika

Tarjouspyynnön laatiminen

Ennakolta määritelty kokonaistaloudellisuuden arviointiperusteet

Hankintamenettelyssä kaikki on tärkeää, mutta parhaan mahdollisen hankinnan toteuttamisen kannalta lienee tärkeintä se, millä kriteereillä ja vertailuperusteilla kilpailutus tullaan ratkaisemaan.

Arviointiperusteilla hankintayksikkö voi ohjata kilpailutuksen lopputulosta siihen suuntaan, joka johtaa sille itselle tarkoituksenmukaisen hankinnan toteuttamiseen.

Laatuvertailun perusteet

Hintavertailun perusteet

Kokonaisuuden painotetut vertailuperusteet

Tarjouspyynnön laatiminen

Hankintamenettelyn kuvaus

HankL 11 luku 100 §.

... Hankintayksikön on kuvattava käyttämänsä hankintamenettely hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Hankintamenettely on kuvattava siten, että potentiaaliset toimittajat voivat arvioida menettelyn luonnetta ja kulkua sekä omaa rooliaan siinä.

Kansallisessa hankinnassa esimerkiksi:

- Noudatetaanko EU-menettelysääntöjä ja miltä osin
- Sisältyykö ehdokkaiden ja tarjoajien määrän rajoittamista ja kuinka
- Sisältääkö neuvotteluja tai useampia neuvottelukierroksia
- Mitä dokumentteja edellytetään toimitettavaksi eri vaiheissa
- Kuinka monen tarjoajan kanssa tullaan tekemään hankintasopimus
- Kuinka toimitaan tilanteessa, jossa hankintamenettely ei tuota haluttua lopputulosta

Hankintailmoitus

Hankintalain mukaan hankintailmoituksessa on oltava vähintään seuraavat tiedot (HankL 11 luku 102 §):

1. Hankintayksikön virallinen nimi ja yhteystiedot
2. Hankintayksikön luonne
3. Hankintayksikön hankinnalle antama nimi ja hankinnan kuvaus
4. Hintahaarukka tai ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa taikka tieto siitä, onko hankinnan ennakoitu arvo vähintään 25 §:ssä tarkoitetun kansallisen kynnysarvon suuruinen
5. Hankintalaji
6. Hankintamenettelyn kuvaus
7. Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste
8. Tieto siitä, hyväksytäänkö osatarjoukset tai vaihtoehtoiset tarjoukset
9. Tieto siitä, varataanko hankinta työkeskuksille tai vastaaville toimittajille taikka toteutettavaksi työohjelmien yhteydessä
10. Hankinnan kokoon ja laatuun nähden kohtuullinen määräaika, johon mennessä tarjoukset tai osallistumishakemukset on viimeistään toimitettava hankintayksikölle

Huom. vakiintuneen käytännön mukaan noudatetaan hankintailmoituksessa annettua tietoa, jos tarjouspyyntö ja hankintailmoitus eroavat toisistaan.

Toiminta tarjousten jättämisen määräaikana – esimerkki lisätietojen antamisesta

Miten tarjoaja voi pyytää lisätietoja?

Tarjoaja voi tarjouskilpailun aikana pyytää tarjouspyyntöön liittyviä lisätietoja sähköpostitse, lähettämällä kysymykset osoitteeseen hankinnat@reumaliitto.fi. Lähetä kysymykset 04.08.2022 kello 12.00 mennessä. Kirjoita sähköpostin aihekenttään ”Kysymykset, verkkosivu-uudistus”.

Miten lisätietoja annetaan?

Vastaukset kysymyksiin lähetään yhtäaikaaisesti, samansisältöisenä kaikille kysymyksiä jättäneille sekä yhteystietonsa kysymysten jättöpäivään mennessä lähettäneille. Myöhemmin tarjouskilpailusta kiinnostuneet voivat pyytää kysymyksiä ja vastauksia edellä mainitusta hankintayksikön sähköpostiosoitteesta. Hankintayksikkö vastaa pyyntöihin kolmen (3) arkipäivän kuluessa pyynnöstä.

Mitä muuta lisätietojen pyytämiseen ja antamiseen liittyy?

Tarjoajien tasapuolisen kohtelun takaamiseksi muulla tavoin esitettyihin kysymyksiin ei vastata. Kysyjän nimeä tai muita tarjoajaa koskevia tietoja ei ilmoiteta kysymysten ja vastausten yhteydessä. Tarjoajan vastuulla on huomioida kysymykset ja niihin annetut vastaukset sekä käyttää hyväkseen mahdollisesti täsmennettyjä tietoja tarjousta antaessaan.

Toiminta tarjousten jättämisen määräaikana

Tarjousten täsmentäminen ja täydentäminen

Lähtökohtana on tarjousten ja osallistumishakemusten lopullisuus – tähän liittyy myös aiemmin esillä ollut tinkimiskielto.

Kuitenkin on mahdollista antaa tarjoajille tilaisuus täydentää tarjousta korjaamalla epäolennaisia ja vähämerkityksisiä puutteita, ristiriitoja ja virheitä

- Ilmeiset kirjoitusvirheet
- Hinnan suuruusluokkaa koskevat esim. pilkkuvirheet tai väärä valuutta
- Ristiriitaiset päivämäärät, voimassaoloajat
- Ristiriitaiset tarjoajan yksilöivät tiedot kuten nimi, y-tunnus

Muutokset eivät saa olla olennaisia tai johtaa tosiasiallisesti tarjouksen muuttumiseen tai tarjoajan aseman parantumiseen vertailussa: esimerkiksi referenssiä ei saa vaihtaa, mutta hankintayksikkö voi pyytää lisäselvityksiä referenssin sisällöstä.

Toiminta tarjousten jättämisen määräaikana

Tarjousten täsmentäminen ja täydentäminen

Täsmentämisessä ja täydentämisessä on noudatettava yhdenvertaisuutta eli mahdollisuus on annettava kaikille samassa asemassa oleville ehdokkaille ja tarjoajille

On mahdollista, että hankintayksikön vastuulla olevassa hankinta-asiakirjassa on virhe tai puute, jonka vuoksi se on harhaanjohtava tai tulkinnanvarainen; hankintayksikön on siinä tapauksessa itse korjattava tai selvennettävä tarjouspyyntöä sekä ilmoitettava siitä tarjoajille. Jos virhe tai puute on olennainen, hankintailmoitusta on korjattava korjausilmoituksella.

Huom. Täsmentämis- ja täydentämismahdollisuus on hankintayksikön harkintavallassa; tarjoajilla ei ole oikeutta vaatia lisääaikaa tai mahdollisuutta saattaa tarjous vaadittavalle tasolle.

Toiminta tarjousten jättämisen määräaikana

Hankinnan keskeyttäminen

HankL 14 luku 125 §:

Hankintamenettely voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä.

Hankintamenettelyn keskeyttämistä koskevaan ratkaisuun sovelletaan, mitä hankintaa koskevasta päätöksestä säädetään 123 §:ssä.

Syynä voi olla esimerkiksi tarjouspyynnön tulkinnanvaraisuus tai virheellisyys, hankintayksikön rahoitus-tilanteen muuttuminen, hankintamenettelyssä tapahtunut virhe, hankinnan tarpeen tai kohteen muuttuminen hankintamenettelyn aikana.

Runsaasti oikeuskäytäntöä

Hankintalaissa ei ole säädetty, missä vaiheessa menettely voidaan keskeyttää eli se on mahdollista missä vaiheessa hankintaa vain.

Valinta- ja sopimusvaihe

Myöhästyneet tarjoukset

Tarjoaja vastaa siitä, että lähettää tarjouksensa tai osallistumishakemuksensa oikeaan aikaan oikeaan osoitteeseen.

Tarjous on hylättävä, jos se on saapunut määräajan jälkeen.

Vaikka tarjous tai osallistumishakemus olisi myöhästynyt postin viivästymisen tai teknisen tiedon-siirto-ongelman vuoksi, se on hylättävä, ellei viivästyminen johdu hankintayksikön syystä.

Myöhästyneet tarjoukset tallennetaan ja niiden hylkääminen kirjataan.

Valinta- ja sopimusvaihe

Tarjousten avaaminen

Tarjousten avaamisesta tai avaustilaisuudesta ei ole lain säädöksiä.

Tarjousten avaaminen ja käsittely tapahtuu suljetussa tilaisuudessa eikä siitä tai ylipäänsä päätösvalmistelusta anneta tietoja ulkopuolisille ennen kuin hankintapäätös on tehty.

Muuten tarjousten avaamisessa ja käsittelyssä on noudatettava tarjoajien tasapuolista ja syrjimättöntä kohtelua.

Esimerkki: Tarjoajia pyydettiin toimittamaan tarjous postitse siten, että laatuvertailussa käytettävä aineisto oli erillisessä suljetussa kirjekuoressa ja hintaa koskeva aineisto erillisessä. Laatukuoret avattiin ensin ja tarjousten pisteytys suoritettiin erikseen. Sen valmistuttua avattiin hintakuoret ja suoritettiin hintapisteytys sekä hankintapäätöksen perusteena käytetty kokonaispisteytys.

Ensin tarkastetaan mahdolliset tarjoajan soveltuvuusvaatimukset ja toiseksi tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuus – näiden läpäisemisellä tarjoajan tarjous pääsee tarjousten vertailuun.

Valinta- ja sopimusvaihe

Soveltuvuutta ja tarjouspyynnönmukaisuutta koskevat vaatimukset

Soveltuvuusvaatimukset ovat tyypiltään kyllä/ei eli tarjoaja joko täyttää vähimmäisvaatimukset tai ei täytä.

Tarjouspyynnönmukaisuus koskee puolestaan tarjouksen esittämismuotoa, sisältöä, ehtoja jne.

Kertauksen vuoksi:

Soveltuvuusvaatimukset voivat koskettaa ehdokkaiden tai tarjoajien rekisteröitymistä, taloudellista ja rahoituksellista tilannetta sekä teknistä ja ammatillista pätevyyttä koskevia vaatimuksia.

Soveltuvuusvaatimuksista ja tarjouksen muodosta on luonnollisesti ilmoitettava hankintailmoituksessa.

Tarjoajat tai ehdokkaat/tarjoukset, jotka eivät täytä vaatimuksia, on suljettava tarjouskilpailusta.

Valinta- ja sopimusvaihe

Pisteytys ja kirjallinen tarjousvertailu

Pisteytysmalleja on erilaisia:

- On jokin keskeinen ominaisuus=1 piste, Ei ole kyseistä keskeistä ominaisuutta=0 pistettä
- Vähimmäisvaatimus=0 pistettä, vähimmäisvaatimus ylittyy 1-50 %=1 piste, vähimmäisvaatimus ylittyy yli 50 %=2 pistettä
- Ei kokemusta vastaavista urakoista=0 pistettä, jonkin verran kokemusta (1-3 referenssiä) vastaavista urakoista=1 piste, paljon kokemusta (enemmän kuin 3 referenssiä) vastaavista urakoista=2 pistettä
- Halvin hinta saa 5 pistettä ja seuraavat saavat kaavalla: $(\text{halvin hinta} / \text{tarjoajan hinta}) \times 5$ pistettä

Perustelumuistio

- Kirjataan pisteytettävä seikka ja perustellaan, miksi kyseiseen pistemäärään on päädytty
- Verrataan tarjousta ennakolta annettuihin kriteereihin, ei toisiin tarjouksiin
- Laaditaan vertailutaulukko, joka ei sisällä liikesalaisuustietoja

Valinta- ja sopimusvaihe

Hankintapäätöksen tekeminen ja siitä ilmoittaminen

Hankintapäätös päättää hankintamenettelyn

- Kirjallinen
- Perusteltava
 - Riittävää kertoa keskeiset perustelut, ei tarpeen yksilöidä mihin tarjouksen kohtaan mikäkin pistemäärä perustuu
- Kuvattava ratkaisuun vaikuttaneet seikat sillä tarkkuudella, että ehdokas tai tarjoaja voi arvioida, onko menettelyssä noudatettu lain velvoitteita

Hankintapäätös on annettava asianosaisille tiedoksi.

- Päätös perusteluineen sekä valitusosoitus ja oikaisuohje

Pääsääntönä sähköinen tiedoksianto eli lähinnä sähköposti.

- Tieto katsotaan saaduksi silloin kun se on vastaanottajan käytettävissä (lähetyspäivä)
- Muutoksenhaku-aika alkaa tiedonantopäivää seuraavasta päivästä

Valinta- ja sopimusvaihe

Tarjousaineistojen julkisuus

HankL 14 luku 138 § 1 ja 2 mom:

Hankintayksikön asiakirjojen julkisuuteen ja asiakirjoista perittäviin maksuihin sekä asianosaisen tiedonsaantioikeuteen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, jos hankintayksikkö on mainitun lain 4 §:ssä tarkoitettu viranomainen tai jos sen on muualla laissa olevan säännöksen perusteella noudatettava sanottua lakia.

Muun kuin 1 momentissa tarkoitetun hankintayksikön järjestämään tarjouskilpailuun osallistuneen oikeuteen saada tieto tarjouksen käsittelyä varten laadituista ja saaduista asiakirjoista sekä hankintayksikön palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään asianosaisen oikeudesta asiakirjaan, asiakirjan julkisuuden määräytymisestä sekä tiedonsaantia koskevan asian käsittelemisestä ja ratkaisemisesta.

Valinta- ja sopimusvaihe

Tarjousaineistojen julkisuus

Hankintayksiköstä ei tule viranomaista pelkästään hankintayksikköstatuksen vuoksi.

Yleisöjulkisuus ei koske hankintayksikköä, jos status perustuu yli 50 % julkisen tuen saamiseen

- JulkL 3 luku 9 § 1 mom: Jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen.

Asianosaisjulkisuus sen sijaan on voimassa JulkL 3 luvun 11 § mukaisesti:

Hakijalla, valittajalla sekä muulla, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee (asianosainen), on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitelleeltä viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.

Mahdollisen liikesalaisuuden arviointiin ei ole löydettävissä lainsäädännöstä selvää rajausta:

- Hinta tai osahinta voi olla tai olla olematta liikesalaisuus
- Laatutekijä voi olla tai olla olematta liikesalaisuus

Valinta- ja sopimusvaihe

Hankintasopimuksen tekeminen

HankL 14 luku 128 §:

Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintayksikön on tehtävä hankintasopimus. Hankintasopimus syntyy erillisen kirjallisen sopimuksen tekemisellä.

HankL 14 luku 129 §:

EU-kynnysarvon ylittävässä hankinnassa sekä kansallisen kynnysarvon ylittävässä liitteen E palveluhankinnassa tai käyttöoikeussopimuksessa voidaan tehdä sopimus aikaisintaan 14 päivän kuluttua siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tai hänen katsotaan saaneen päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksi (odotusaika).

Dynaamiseen hankintajärjestelmään ja puitejärjestelyyn perustuvissa hankinnoissa 1 momentissa tarkoitettu odotusaika on 10 päivää.

Odotusaikaa ei sovelleta suoramankinnassa.

Muutoksenhaun vaikutuksesta hankintasopimuksen tekemiseen säädetään 150 §:ssä.

Valinta- ja sopimusvaihe

Hankintasopimuksen tekeminen

Hankintasopimuksen luonnos voidaan esittää jo tarjouspyynnössä ja hankintailmoituksessa.

Hankintapäätös ei tarkoita hankintasopimuksen tekemistä

- Tarjous ja vastaavasti hankintapäätös on lupaus sitoutua sopimukseen
- Huom. hankintayksikön kannalta hankintamenettelyn aloittaminen on tiettyyn pisteeseen asti sitova aikomus tehdä hankinta (yksilöimättömän sopimuskumppanin kanssa)

Hankintasopimus on yksityisoikeudellinen sopimus

- Sopimusvapaus (rajoitteena hankintamenettelyssä tehty hankinta ehtoineen)
- Sopimusten sitovuus
- Kohtuusperiaate ja heikomman osapuolen suoja (harvoin käytännön merkitystä)
- Vastavuoroisuus
- Lojaliteettiperiaate (sopimuskumppanin etujen huomioon ottaminen)
- Sopimusrikkeiden ja suoritushäiriöiden sanktioiminen

Valinta- ja sopimusvaihe

Hankintasopimuksen sisältö

- Tilaaja ja toimittaja
- Tilaajan ja toimittajan yhteyshenkilöt sekä yhteydenpitotapa
- Tavarán, palvelun tai urakan yksilöinti
- Toimitus
- Hinta ja maksuehdot
- Mahdolliset vakuudet
- Luovutus ja luovutustarkastus, vaaranvastuu
- Virhe, viivästyminen ja takuu
- Sopimusdokumentaation sovellusjärjestys
- Erimielisyydet, niiden ratkaiseminen ja sovellettavat oikeusohjeet

Valinta- ja sopimusvaihe

Vakiosopimusten käyttö

Kaupallisissa sopimuksissa (myös kuluttajasopimuksissa) käytetään hyvin yleisesti erilaisia vakiosopimuksia.

Vakioehdot saattavat olla vaikeaselkoisia, monitulkintaisia tai luotaantyöntäviä.

Jos vakioehtoihin sitoutuu, ne on kuitenkin ymmärrettävä. Yllätyksiä saattaa aiheuttaa esimerkiksi ”muilta osin noudatetaan YSE 1998 –vakiosopimusehtoja”.

Vakio ei tarkoita tässä yhteydessä sitä, että ne tulisivat automaattisesti sopimuksen ehdoiksi, vaan ehtojen vakiintuneisuutta.

Valinta- ja sopimusvaihe

Vakiosopimusten käyttö

- JYSE 2025 Palvelut
- JYSE 2025 Tavarat
- YSE 1998 Rakennusurakan yleiset sopimusehdot
- RYHT 2000 Rakennustuotteiden yleiset toimitus- ja hankintaehdot
- KSE 2013 Konsulttitoiminnan yleiset sopimusehdot
- RYS-9 Rakennusalan töitä koskevat yleiset kuluttajasopimusehdot
- InfraRYL Infrarakentamisen yleiset laatuvaatimukset
- Maanrakennustyön pienurakkasopimus (RT 80277)

Valinta- ja sopimusvaihe

Muuta huomioitavaa sopimuksen tekemisestä ja muutoksista voimassaoloaikana

- Mallia muiden sopimuksista
- Talkootyön sovittaminen urakkaan
- Sopimuksen muuttaminen ei ole lähtökohtaisesti sallittua (ks. seuraavalta sivulta kooste hyväksyttävistä sopimusmuutoksen perusteista)
- Oikeat allekirjoittajat (tilaajan ja toimittajan nimenkirjoitusoikeus)

Valinta- ja sopimusvaihe

Sallitut sopimusmuutokset (ks. tarkemmat yksityiskohdat: <https://www.hankinnat.fi/paatos-ja-muutoksenhaku/hankintasopimus/hankintasopimusten-muuttaminen-sopimuskaudella>)

Hankintasopimukseen voidaan tehdä muutos ilman uutta hankintamenettelyä, jos:

- Sopimus perustuu hankintamenettelyn aikana tiedossa olleisiin ja hankinta-asiakirjoissa mainittuihin sopimusehtoihin tai niiden muuttamista koskeviin ehtoihin, niiden rahallisesta arvosta riippumatta, ja nämä ehdot ovat selkeät, täsmälliset ja yksiselitteiset, eivätkä ne muuta hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn yleistä luonnetta
- Alkuperäisen sopimuskumppanin on tarpeen suorittaa lisätöitä tai -palveluja taikka ylimääräisiä tavarantoimituksia, jotka eivät sisältyneet alkuperäiseen sopimukseen, ja jos sopimuskumppanin vaihtaminen ei ole mahdollista taloudellisista tai teknisistä syistä ja aiheuttaisi merkittävää haittaa tai kustannusten merkittävää päällekkäisyyttä hankintayksikölle
- Muutoksen tarve johtuu olosuhteista, joita huolellinen hankintayksikkö ei ole voinut ennakoida eikä muutos vaikuta hankintasopimuksen yleiseen luonteeseen
- Alkuperäinen sopimuskumppani korvataan uudella sopimuskumppanilla yksiselitteisellä sopimuksen muuttamista koskevalla ehdolla tai alkuperäisen sopimuskumppanin asema siirtyy yhtiön rakennejärjestelyjen, yritysostojen, sulautumisten ja määräysvallan muutosten tai maksukyvyttömyyden seurauksena kokonaan tai osittain toiselle toimittajalle, joka täyttää alun perin vahvistetut laadulliset soveltuvuusvaatimukset edellyttäen, ettei tästä aiheudu muita olennaisia muutoksia sopimukseen eikä tällä pyritä kiertämään hankintalain soveltamista
- Kyse on sellaisesta vähäarvoisesta sopimusmuutoksesta, joka alittaa EU-kynnysarvot taikka sosiaali- ja terveystaloudellisuudessa ja muissa erityisissä palveluhankinnoissa tai käyttöoikeussopimuksissa tarkoitetut kansalliset kynnysarvot eikä muutos vaikuta sopimuksen yleiseen luonteeseen

Tietolähteitä hyödynnettäväksi hankintamenettelyssä

JHNY – Julkisten hankintojen neuvontayksikkö:

www.hankinnat.fi

Julkisten hankintojen käsikirja 2023 – Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:60:

<https://vm.fi/hankintakasikirja#/>

Julkiset hankinnat Hilma – Ohjeet ja vinkit:

<https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/info/ohjeet-ja-vinkit>

Hilman Hankintavälkky – tekoälyavusteinen työkalu, joka käyttää tietolähteenä em. Julkisten hankintojen käsikirjaa (käytettävissä Hilmaan kirjautuneena)

Kustannusten kohtuullisuus – Ohjeita hankkeen toteuttajalle, Ruokavirasto:

<https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maaseudun-palvelut-ja-elinkeinojen-kehittaminen/ohjeita-hankkeen-toteuttajalle/kustannusten-kohtuullisuus/>

Julkiset hankinnat – Ohjeita hankkeen toteuttajalle, Ruokavirasto:

<https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maaseudun-palvelut-ja-elinkeinojen-kehittaminen/ohjeita-hankkeen-toteuttajalle/julkiset-hankinnat/>

PI-johtamiskoulu

Seuraava jakso 2.9.2025 klo 18 - 20

Osuuskunnat muutoksen kourissa, käsitellään seuraavia aiheita:

- Osuuskuntien fuusiot
- Vuokrausratkaisut
- Yhteisyritykset osuuskuntien välillä
- Hallinnon haasteet muutostilanteissa
- Päätöksenteko, jäsenosallistuminen ja riskienhallinta

Seuraavaa jaksoa varten mahdollisuus esittää ennakkokysymyksiä, sähköinen kysely tulee Annikalta vielä tämän viikon aikana!

Kiitos osallistumisesta, palataan asiaan!

Pauli Keränen, OTM, KTM
Toimitusjohtaja, Pellervo-Instituutti Oy

Yhteystiedot:
045 642 1223
pauli.keranen@pellervo.fi

